

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเจริญก้าวหน้า และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมได้ ด้วยกระบวนการศึกษาสามารถพัฒนาคนให้มีศักยภาพ มีความสามารถพัฒนาตนเองเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นได้อย่างมีความสุข และเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไปสู่สังคมที่เข้มแข็ง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว

การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนโดยกล่าวไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตามมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ในมาตรา 23 กำหนดให้การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และการบูรณาการตามความเหมาะสมในแต่ละระดับการศึกษา และในมาตรา 24 ได้กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นและทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนและสมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ และจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือ กับผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 5-15)

การจัดการศึกษาของไทยในยุคปัจจุบันมีเป้าหมายสำคัญเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เป็นไปตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาระดับแรกที่สอดคล้องกับ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มีผลให้กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยกำหนดมาตรฐาน การเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียน ด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยเฉพาะการเรียนรู้ต่าง ๆ นั้น จะต้องมีการ กระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย และ สติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน เน้นการจัดการเรียนรู้ตาม สภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้ตามธรรมชาติ การเรียนรู้จาก การปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ (สุคนธ์ สินธพานนท์ และจินตนา วีระเกียรติสุนทร, 2556 : 147-148) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นวิธีการที่สอดคล้องกับแนวทางการจัด การศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 23 ที่เน้นความสำคัญทั้ง ความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ การศึกษา การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจึงเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เป็นคนไทยที่มีความสมบูรณ์ตามความมุ่งหมายและหลักการ

จากสาระบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังกล่าวมานั้น แสดงให้เห็นได้ว่าการจัดการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียนมากที่สุด โดยจัด กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง สังคม ชาติ และสังคมโลก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศาสนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่จัดให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล ให้โอกาสแก่ผู้เรียนได้คิด ปฏิบัติจริงจากประสบการณ์ และสถานการณ์จริงในปัจจุบัน ด้วยการ ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตจริงได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ และเมื่อกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ใช้หลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สป 418/2551 สั ง ณ วันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2551 ซึ่งกำหนดหลักการให้เป็นหลักสูตรที่มี โครงสร้างยึดหยุ่นด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการบูรณาการ เนื้อหาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างของบุคคล ชุมชน และสังคม นับได้ว่าเป็นหลักสูตร ที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนนอกระบบ ที่ส่วนมากเป็นผู้ที่มีความรู้ประสบการณ์

จากการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต จึงเป็นการเสริมเติมเต็มเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จะเห็นได้ว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ การศึกษานอกระบบแบบบูรณาการ จะช่วยให้บรรลุตามหลักการของหลักสูตร เป็นการนำสภาพปัญหา ความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียน ชุมชน และสังคม เพื่อการเชื่อมโยงสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2551 : 15)

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนที่สามารถตอบสนองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เป็นวิธีการสอนวิธีหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน มีการผสมผสานเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้วิธีการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม ผู้เรียนจะสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ ความคิด ทักษะ เจตคติ หรือความเชื่อได้ดี เมื่อได้รับการจัดการเรียนการสอนในลักษณะบูรณาการ ทำให้ผู้เรียนมองเห็นรูปแบบและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เชื่อมโยงผสมผสานช่วยให้มีการถ่ายโยงความรู้และทักษะระหว่างวิชาได้ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่มีคุณภาพนั้นขึ้นอยู่กับครู ผู้มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา และมีบทบาทในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม เพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ครูจะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ การที่ครูจะเป็นผู้นำทางด้านวิชาการอย่างพร้อมสรรพจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจและระดับการพัฒนาของผู้เรียน สำหรับการสอนแบบบูรณาการที่ครูการศึกษาออกโรงเรียนใช้เป็นเครื่องมือในการสอนนั้น เน้นวิธีการที่หลากหลาย การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้ตามสภาพจริง และการเชื่อมโยงเนื้อหาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น ครูผู้สอนที่ดีมีคุณภาพ จะต้องมียุทธศาสตร์ต่าง ๆ เข้ามามีส่วนสนับสนุนให้ครูมีกำลังใจในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการทำงานของครูหากขาดปัจจัยสนับสนุน อาจส่งผลให้การปฏิบัติงานลดประสิทธิภาพลงได้ เนื่องจากเกิดความท้อแท้ หหมดกำลังใจและสิ้นหวัง

ครูผู้สอนจึงเป็นบุคคลที่สำคัญมากที่สุดใน การดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนที่สามารถตอบสนองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และหลักการบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งครูต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต

อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องจัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรมการเรียน ให้สอดคล้องกับความต้องการ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน ดังที่ทราเวสส์ และรีวอร์ส (Travass and Revores, 1990 : 9) ให้ความหมายของการสอนแบบ บูรณาการไว้ว่า เป็นวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็น ความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่เรียนภายในโรงเรียนกับสภาพในสังคมจริง และการจัดประสบการณ์ นอกจากจะมีการจัดเตรียมโดยยึดถือความสัมพันธ์ข้างต้นแล้ว ยังต้องคำนึงความเหมาะสม ของผู้เรียนเป็นสำคัญด้วย เช่นเดียวกับสำลี รักสุทธี และคณะ (2544 : 5) กล่าวว่า เป็นการ จัดการเรียนการสอนที่มีลักษณะเป็นองค์รวมผสมผสานความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นกลุ่ม มีการ เชื่อมโยงความรู้อย่างกว้างขวาง ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้เรียนรู้ในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเอง และได้พัฒนา ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ และสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547 อ้างถึงใน สุขคนธ์ สินธพานนท์, 2558 : 102) กล่าวถึงการสอนแบบบูรณาการว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่ง ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ ความคิด ทักษะและประสบการณ์ที่มีความหลากหลายและสัมพันธ์กัน เป็นองค์รวมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการรู้แจ้ง รู้จริงในสิ่งที่ศึกษามา สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

หลักการแนวคิดของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เริ่มต้นจากนักปรัชญา การศึกษาชาวอังกฤษ ชื่อ จอห์น ล็อก (John Lock) ที่เสนอแนวคิดการจัดการศึกษาว่า ผู้เรียน ไม่มีเวลาและกำลังที่จะศึกษาเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างได้หมด ดังนั้น ผู้เรียนจะสนใจแต่เฉพาะ สิ่งจำเป็นและใช้บ่อยที่สุด (วิเชียร อินทรสมพันธ์, 2546 : 49) ต่อมาในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 นักการศึกษาชื่อ ดิวอี้ (Dewey) ได้เผยแพร่แนวคิดของ “กระบวนการสอน” ว่าเป็นการจัด สภาพแวดล้อมของผู้เรียนให้มีความเหมาะสม หลากหลาย ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมและเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ปรัชญาการเรียนการสอนตามแนวคิดของดิวอี้ กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนต้องพัฒนาผู้เรียนในลักษณะเบ็ดเสร็จสมบูรณ์ในตัว มิใช่เป็น การพัฒนาเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งเรื่องเดียว การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการจึงเป็น กระบวนการริเริ่มสร้างสรรค์ที่ผู้สอนต้องผสมผสานเนื้อหาสาระรายวิชาและวิธีสอนที่ประสบ ความสำเร็จจากที่ได้เรียนรู้ในอดีตเข้าด้วยกันเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยองค์รวม (Morickel, 1998 อ้างถึงใน นางลักษณ วัชรชัย, บุปผา เมฆศรีทองคำ, ชีรวัดน์ ฆะราช, 2551 : 18-19)

ดิวอี้ (Dewey) ได้นำแนวคิดของปรัชญาพัฒนานิยม (Progressivism) หรือปรัชญา ปฏิบัตินิยม ที่ให้ความสนใจอย่างมากต่อการปฏิบัติหรือการลงมือทำ ความหมายของปรัชญานี้ คือ “การนำความคิดให้ไปสู่การกระทำ” และได้เสนอการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ที่เน้นให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการกระทำ หรือที่เรียกกันว่า “Learning by Doing” โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากการกระทำในบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนได้รับอิสระในการริเริ่มความคิด และลงมือ ทำตามความคิด ซึ่งเป็นแนวคิดที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวางในการจัดการ

เรียนรู้ นอกจากนี้ยังได้เน้นความสำคัญของประชาธิปไตย จริยธรรม ศาสนา และศิลปะอีกด้วย หลักสูตรการศึกษาตามปรัชญาที่จึงเน้นการปลูกฝังการฝึกฝนอบรมในเรื่องดังกล่าว โดยการให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ และเรียนรู้จากการคิด การลงมือทำ และการแก้ปัญหาด้วยตนเอง (ทิตนา แชมมณี, 2557 : 26-27) ดิวอี้มีแนวคิดว่าการศึกษา คือ ชีวิต การจัดการเรียนการสอน ควรยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้เริ่มเกิดขึ้นในสมัยของดิวอี้ มีความเชื่อว่า คนเราสามารถเชื่อมโยงความคิดรวบยอดของเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่มีในหลักสูตร ได้อย่างน้อย 2 วิชาขึ้นไป และวิธีการเชื่อมโยงนี้จะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำเอาประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่หรือเรื่องที่จะเรียนรู้ใหม่ต่อไปได้ และในการจัดการเรียนการสอน ควรเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติ เน้นการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ ครูเป็นเพียงผู้กระตุ้น ส่งเสริมและแนะนำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2553 : 165-166)

นอกจากปรัชญาการศึกษาพัฒนานิยม (Progressivism) ดังกล่าวแล้วยังมีทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบบูรณาการที่นำมาใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนและบริบทอื่น ๆ ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ บรูเนอร์ (Bruner) ทฤษฎีการเรียนรู้ของโรเจอร์ส (Rogers) และทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ของการ์ดเนอร์ (Gardner) (สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2553 : 165-168) ทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบบูรณาการดังกล่าวได้มีนักการศึกษาหลากหลายท่าน (ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, นิรมล ศตวุฒิ และระวีวรรณ ศรีศรีรามครัน, 2543 : 28-55 ; ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, นิรมล ศตวุฒิ และระวีวรรณ ศรีศรีรามครัน, 2549 : 34-70 ; นิรมล ศตวุฒิ, 2551 : 29-49 ; อรุณช ลิ้มตศิริ, 2553 : 27-44 ; สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2553 : 165-168 ; ทิตนา แชมมณี, 2557 : 26-90) ได้กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีที่สอดคล้องกันคือ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Bruner มีแนวคิดว่าการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน ผู้สอนสามารถจัดเตรียมประสบการณ์เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมได้โดยไม่ต้องรอให้พร้อมเองตามธรรมชาติถ้าการนำเสนอตรงกับเงื่อนไขการรับรู้ของผู้เรียน และใช้วิธีการที่เหมาะสม มีการใช้แรงจูงใจผู้เรียนในกระบวนการเรียนการสอนทั้งแรงจูงใจภายใน และแรงจูงใจภายนอก ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Rogers มีแนวคิดว่าการเรียนรู้จะเกิดอย่างมีประสิทธิภาพถ้าผู้เรียนมีแรงจูงใจ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ เน้นการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดแรงจูงใจ การจัดหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นให้ผู้เรียนแต่ละคนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีความสามารถหลายด้าน มีความรู้ในการแก้ปัญหา มีสติปัญญาที่จะเผชิญกับปัญหาใหม่ ๆ การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ ทฤษฎีพหุปัญญาของ Gardner มีแนวคิดว่าการจัดการเรียนการสอนต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ให้มีความสำคัญกับเชาวน์ปัญญาหลายด้าน

การสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้วิธีสอนที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ใช้สื่อ แหล่งการเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการคิดในเชิงสหวิทยาการโดยเชื่อมโยงสาระความรู้ทั้งหลายเข้าด้วยกัน การคิดเชิงสังเคราะห์เป็นองค์รวม การพัฒนาเชาวน์ปัญญาช่วยในการเรียนรู้ โดยการบูรณาการด้านต่าง ๆ กับการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ ในการสอนแบบบูรณาการ ควรเน้นการพัฒนาความสามารถทางเชาวน์ปัญญาหลายด้านไปพร้อมกัน โดยการจัดกิจกรรมตามสภาพจริงในชีวิตประจำวัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรม การส่งเสริมความถนัดและความสนใจของผู้เรียนโดยองค์รวม เน้นการพัฒนาทักษะ กระบวนการคิด การสื่อความหมาย การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย

งานวิจัยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่เกี่ยวกับครูผู้สอน มีผู้ศึกษาไว้ดังเช่น ผลงานวิจัยของพินดา วราสุนันท์ (2547 : 120) ศึกษาการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความสามารถในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการสิ่งแวดล้อมศึกษาของครูประถมศึกษา พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการจัดการเรียนการสอน แบบบูรณาการสิ่งแวดล้อมศึกษาของครูประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ปัจจัยด้านผู้สอน ได้แก่ ความสามารถในการสอนของผู้สอน คุณลักษณะของผู้สอน และทัศนคติต่อรูปแบบการสอนแบบบูรณาการสิ่งแวดล้อมของผู้สอน แสดงว่าปัจจัยด้านผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการสิ่งแวดล้อมศึกษาของครูประถมศึกษา กล่าวคือ หากครูมีความพร้อม ได้แก่ มีความสามารถในการสอน มีคุณลักษณะที่ดีในการสอน และมีทัศนคติที่ดีต่อรูปแบบการสอนแบบบูรณาการสิ่งแวดล้อมศึกษา จะส่งผลให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการสิ่งแวดล้อมศึกษาสูงขึ้น ผลงานวิจัยของปัญญา ทองนิล (2553) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการพัฒนาศมรรถภาพการสอนโดยการบูรณาการแบบสอดแทรกสำหรับครูเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ผลงานวิจัยของศรีสมร ครุยานนท์ (2554) ศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ หลักสูตรการศึกษาอนุบาลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และผลงานวิจัยของโดนาห์ และสจวร์ต (Donahue and Stuart, 2008) ศึกษาพัฒนาการศึกษาคูเพื่อการบูรณาการศิลปะในการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา

งานวิจัยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเกี่ยวกับผู้เรียน มีผู้ศึกษาไว้หลายท่าน ดังเช่น ผลงานวิจัยของพระจันทร์ หมั่นบำรุง (2550) ศึกษาพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านใหม่สามัคคี อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร ผลงานวิจัยของจุฬารัตน์ ต่อหิรัญพฤกษ์ (2551) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และการจัดการเรียนรู้แบบสืบ

เสาะหาความรู้ ผลงานวิจัยของปิยะมาศ อาจอภา (2554) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผลงานวิจัยของศรทูล อารีวรวิทย์กุล (2554) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจรรณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผลงานวิจัยของธีรธวัช ชาญตุฎ (2557) ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศรีวิกรม ด้วยกิจกรรมบูรณาการระหว่างทัศนศิลป์กับดนตรีฮิปฮอป ผลงานวิจัยของจารีพร ผลมูล (2558) ศึกษาการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้บูรณาการแบบ STEAM สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 : กรณีศึกษา ชุมชนวังตะกอก จังหวัดชุมพร ผลงานวิจัยของเวสต์บรูค (Westbrook, 1998) ศึกษาการบูรณาการหลักสูตรแบบข้ามวิชาในเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพเรื่องความหนาแน่นและความชัน สำหรับนักเรียนเกรด 9 โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตะวันออกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา ผลงานวิจัยของสแตนฮอสเซอร์(Steinhauser, 2000) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นการบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และสอนเป็นทีมโดยครู 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลงานวิจัยของมูเพนดูกิ (Mupanduki, 2009) ศึกษาผลสำเร็จของการบูรณาการหลักสูตรทางวิชาการของเคมีและคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาในรัฐแคลิฟอร์เนียใต้ และผลงานวิจัยของโมริยามา และคณะ (Moriyama and et.al., 2013) ศึกษาการพัฒนาแบบบูรณาการการเรียนรู้ผ่าน "แบบจำลอง" ในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของประเทศญี่ปุ่น

จากการศึกษางานวิจัยการเรียนการสอนแบบบูรณาการดังกล่าว จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับผู้เรียน มีความหลากหลายทั้งรูปแบบและวิธีการ เป็นการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนมากกว่านอกระบบโรงเรียน มีความแตกต่างกันไปตามบริบทของสถานศึกษา หลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ รายวิชา หรือกิจกรรมการเรียนรู้ และจากการสืบค้นผลงานวิจัยของหน่วยงานสถาบันพัฒนาการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออกเฉียงใต้ (สถาบันพัฒนาการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออกเฉียงใต้, 2559 : 2) พบว่า ไม่ปรากฏผลงานวิจัยในลักษณะเช่นนี้มาก่อนและสถาบันยังขาดรูปแบบพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการสำหรับครูการศึกษา นอกโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ด้วยเหตุผลและปัญหาความสำคัญดังที่กล่าวมา ผู้ศึกษาจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนารูปแบบพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการของครูการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งนี้ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการสอนแบบบูรณาการสำหรับครูต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษามโนทัศน์พฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการ
2. เพื่อค้นหาปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการของครู การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียง
3. เพื่อพัฒนารูปแบบพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการของครูการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียง

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อค้นหาปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียง

1. ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียง 9 จังหวัด ได้แก่ จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี ระยอง สมุทรปราการ และสระแก้ว ปีการศึกษา 2559 จำนวน 992 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรพยากรณ์ (Predictor) ประกอบด้วย

- 2.1.1 การสนับสนุนการทำงานของครู
- 2.1.2 เจตคติต่ออาชีพครู
- 2.1.3 การพัฒนาครู
- 2.1.4 คุณลักษณะด้านวิชาชีพ
- 2.1.5 เจตคติต่อการสอนแบบบูรณาการ
- 2.1.6 ความพึงพอใจในงาน

2.2 ตัวแปรเกณฑ์ (Criteria) คือ พฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการ จำนวน 8 ด้าน ได้แก่

- 2.2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 2.2.2 การฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้
- 2.2.3 การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้คิดเป็น ทำเป็น และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
- 2.2.4 การส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และปลูกฝังคุณธรรมที่พึงงาม

2.2.5 การจัดบรรยากาศ สื่อการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

2.2.6 การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน

2.2.7 การส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชม ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

2.2.8 การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงและนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อพัฒนารูปแบบพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการของครู การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียง

1. ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 188 คน

2. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษานี้ มุ่งเน้นศึกษาพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการของครู จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านการฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ ด้านการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้คิดเป็น ทำเป็น และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ด้านการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และปลูกฝังคุณธรรมที่ดีงาม ด้านการจัดบรรยากาศ สื่อการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน ด้านการส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชม ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข และด้านการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงและนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนเท่านั้น

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการของครู

3.2 ตัวแปรตาม คือ ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการของครู และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **พฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการ** หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ครูจัดขึ้นตามความสนใจ ความสามารถของผู้เรียน โดยเชื่อมโยงสาระความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม ให้ผู้เรียนใช้ทักษะต่าง ๆ ในการเรียนรู้จากประสบการณ์ กระตุ้นให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความถนัด ประสบการณ์ ความสามารถและทักษะอย่างหลากหลาย สามารถนำความรู้ ทักษะและเจตคติที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปสร้างงานแก้ปัญหา และใช้ในชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเอง แบ่งประเด็นการวัดพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการเป็น 8 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) การฝึกทักษะ กระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้ 3) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้คิดเป็น ทำเป็น และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4) การส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และปลูกฝังคุณธรรมที่ดีงาม 5) การจัดบรรยากาศ สื่อการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 6) การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน 7) การส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชม ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข และ 8) การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงและนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียน

2. **ปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการ** หมายถึง ปัจจัยที่มีลักษณะมีความสัมพันธ์กับการสอนแบบบูรณาการในด้านที่เป็นสาเหตุ ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาปัจจัย ดังนี้

2.1 **การสนับสนุนการทำงานของครู** หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลดีกับผู้เรียน โดยการสนับสนุนการทำงานของครูในด้านข้อมูลข่าวสารและเอกสารทางวิชาการของสถานศึกษา การสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ การสนับสนุนทรัพยากรและเทคโนโลยีการศึกษา ความสามัคคีของหมู่คณะ และความร่วมมือกับองค์กรในชุมชน แบ่งประเด็นการวัดการสนับสนุนการทำงานของครูเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ข้อมูลข่าวสารและเอกสารทางวิชาการของสถานศึกษา 2) การสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ 3) การสนับสนุนทรัพยากรและเทคโนโลยีการศึกษา 4) ความสามัคคีของหมู่คณะ และ 5) ความร่วมมือกับองค์กรในชุมชน

2.2 **เจตคติต่ออาชีพครู** หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น ความเชื่อของครูที่มีต่อการประกอบอาชีพครูซึ่งแสดงออกได้ทั้งในเชิงบวกที่เป็นการแสดงออกถึงความพึงพอใจ ความภูมิใจ รักและศรัทธาในอาชีพครู และในเชิงลบที่เป็นการแสดงออกถึงความไม่พอใจ ไม่ชอบ ไม่รักในอาชีพครู แบ่งประเด็นการวัดเจตคติต่ออาชีพครู ตามองค์ประกอบของเจตคติให้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ 2) ความรู้สึก และ 3) พฤติกรรม

2.3 การพัฒนาครู หมายถึง การส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตนเอง ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การให้โอกาสครูเข้ารับการประชุม อบรม สัมมนา การส่งเสริมให้ครูพัฒนา ตนเองในด้านความรู้ ทักษะและเทคโนโลยี การส่งเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การสร้างนวัตกรรม การทำวิจัยในชั้นเรียน การจัดทำโครงการส่งเสริมพัฒนาบุคลากร และการ จัดสวัสดิการ เครือข่ายการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาครู แบ่งประเด็นการวัดการพัฒนาครูเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) การให้โอกาสครูเข้ารับการประชุม อบรม สัมมนา 2) การส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเอง ในด้านความรู้ ทักษะและเทคโนโลยี 3) การส่งเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การสร้าง นวัตกรรม การทำวิจัยในชั้นเรียน 4) การจัดทำโครงการส่งเสริมพัฒนาบุคลากร และ 5) การจัด สวัสดิการ เครือข่ายการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาครู

2.4 คุณลักษณะด้านวิชาชีพ หมายถึง ความรู้ความสามารถของครูที่ทำให้ครูมี พฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งครู ควรมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ การทำวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ และการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แบ่งประเด็นการวัด คุณลักษณะด้านวิชาชีพเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร 2) ความรู้ความสามารถ เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ 3) ความรู้ความสามารถในการทำวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ และ 4) ความสามารถในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.5 เจตคติต่อการสอนแบบบูรณาการ หมายถึง ความรู้สึก ความเชื่อ ความคิดเห็น ของครูผู้สอนที่มีต่อการสอนแบบบูรณาการทั้งในเชิงบวกและเชิงลบซึ่งทำให้ครูพร้อมที่จะแสดง พฤติกรรมการสอนให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตนเอง แบ่งประเด็นการวัดเจตคติต่อการสอน แบบบูรณาการ ตามองค์ประกอบของเจตคติใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ 2) ความรู้สึก และ 3) พฤติกรรม

2.6 ความพึงพอใจในงาน หมายถึง ความรู้สึกโดยรวมของครูที่มีต่อการทำงาน ในเชิงบวกเป็นความสุขที่เกิดจากการทำงาน และการได้รับผลตอบแทนตามความต้องการ ทั้งทาง ร่างกายและจิตใจของครู จนทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการทำงาน ในด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ด้านการได้รับการ ยอมรับนับถือ และด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน แบ่งประเด็นการวัด ความพึงพอใจในงานเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 2) ความรับผิดชอบในการ ปฏิบัติงาน 3) ความก้าวหน้าในการทำงาน 4) การได้รับการยอมรับนับถือ และ 5) ความสัมพันธ์ กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน

3. มโนทัศน์ หมายถึง ความคิด ความเข้าใจ หรือภาพความคิดที่เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกัน อันเกิดจากการสังเกต หรือการได้รับประสบการณ์ในสิ่งนั้น หรือเรื่องนั้น แล้วนำลักษณะร่วมหรือมีความสัมพันธ์กัน มาจัดเข้าเป็นกลุ่มเดียวกัน หรือประมวลเรื่องเข้าด้วยกันให้เป็นข้อสรุปเพื่อถ่ายทอดความเข้าใจ

4. มโนทัศน์ของพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการ หมายถึง ความคิด ความเข้าใจ หรือภาพความคิดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการ อันเกิดจากการสังเกตและประสบการณ์ในการเรียนรู้ แล้วนำลักษณะร่วมหรือที่มีความสัมพันธ์กัน มาประมวลเรื่องเข้าด้วยกัน โดยการสรุปความเข้าใจออกมาในรูปคำนิยามเชิงทฤษฎี คำนิยามเชิงปฏิบัติการ และตัวชี้วัดพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการ

5. การพัฒนารูปแบบ หมายถึง กระบวนการสร้างรูปแบบ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การสร้างรูปแบบ การตรวจสอบคุณภาพรูปแบบ และการประเมินผลการใช้รูปแบบ

6. ความพึงพอใจของนักศึกษา หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการของครู จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) การฝึกทักษะ กระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้ 3) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้คิดเป็น ทำเป็น และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4) การส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และปลูกฝังคุณธรรมที่ดีงาม 5) การจัดบรรยากาศ สื่อการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 6) การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน 7) การส่งเสริม การปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชม ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความสุข และ 8) การประเมิน ผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงและนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียน

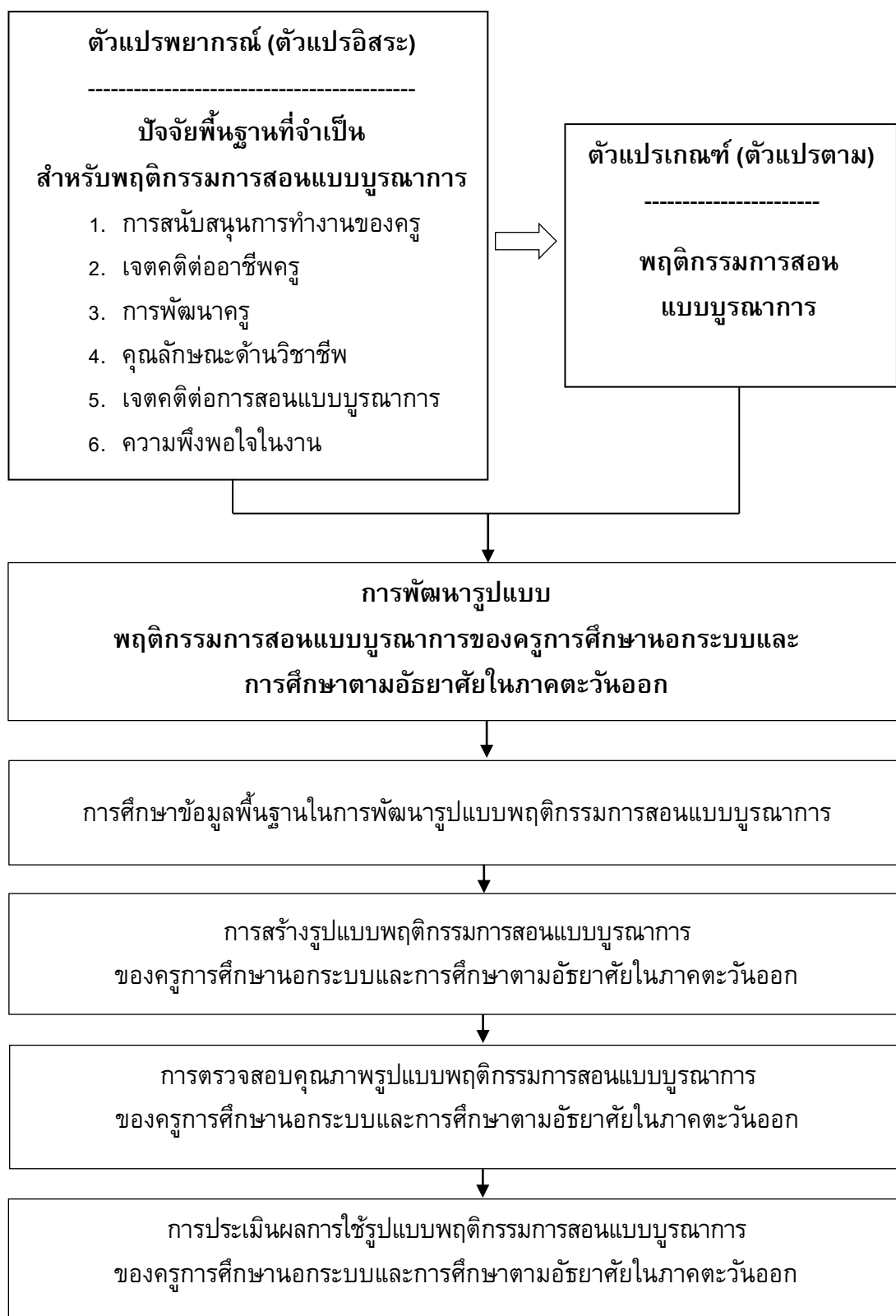
7. ครูการศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หรือ ครู กศน. หมายถึง บุคลากรของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด ได้แก่ ศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอที่ปฏิบัติงานอยู่ใน 9 จังหวัดในภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี ระยอง สมุทรปราการ และสระแก้ว

8. นักศึกษา หมายถึง บุคคลที่ขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงลักษณะของปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครู ตรวจสอบและประเมินการสอนแบบบูรณาการของครู การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อปรับปรุงระบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
2. ได้ทราบถึงปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการซึ่งผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถใช้ประกอบการกำหนดนโยบายในการปรับปรุง ส่งเสริมให้ครู การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้เหมาะสม
3. ได้ทราบถึงปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งครู การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ของตนเองได้อย่างเหมาะสม
4. ได้รู้รูปแบบพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการของครู การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งได้คู่มือประกอบรูปแบบเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครู และเป็นแนวทางสำคัญของการศึกษาวิจัยหรือการขยายผลองค์ความรู้ต่อไปได้
5. หน่วยงานอื่น ๆ สามารถนำรูปแบบพฤติกรรมการสอนแบบบูรณาการของครู การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปประยุกต์ใช้ โดยปรับให้เข้ากับการดำเนินงานของตนเอง เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไปได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย